

Næringsloven af 29. December 1857, gennemførte man den frie Beværternæring i vore Købstæder. Følgen af dette erfarede man straks. Man nedsatte den saakaldte store Købstadskommission i Slutningen af 60'erne, og denne afgav sin Betænkning den 6. September 1871. Der var mange Forhold, som denne Kommission havde under Overvejelse for at komme til Klarhed over, hvad Aarsagen var til den økonomiske Tilbagegang, som fandt Sted i Købstæderne; men der var kun een Ting, hvorom hele Kommissionen var enig, og det var, at det stærkt stigende Antal af Beværtninger i Købstæderne var Aarsagen til den stigende Fattigdom og Usædelighed. Under den frie Beværternæring i de ganske faa Aar var Beværterantallet i vore Købstæder steget fra 1 Beværtning pr. 232 Indbyggere til 1 Beværtning pr. 122 Indbyggere, altsaa paa det nærmeste blevet fordoblet. Denne store Købstadskommission henvendte sig derfor til Lovgivningsmagten og bad om dens Medvirkning til at raade Bod paa de mange uheldige Forhold, den frie Beværternæring havde medført i Købstæderne.

Lovgivningsmagten imødekom dette Krav fra Kommissionens Side ved et Tillæg til Næringsloven, Lov af 23. Maj 1873, hvori man gav Købstæderne Ret til i deres Vedtægter at begrænse Beværtningernes Antal. Denne Bemyndigelse, som de kommunale Raad herved fik, gjorde de Brug af overalt, paa en enkelt Undtagelse nær. Men ved denne Lovbestemmelse og ved de Vedtægter, der blev gennemført, fik man faktisk gennemført det kommunale Selvstyre paa dette Omraade, og man er borte fra den frie Beværternæring og er inde under den bundne Beværternæring. Det var de Resultater, man saa af den frie Beværternæring, og det var de Resultater, som Købstæderne opnaaede gennem det kommunale Selvstyre. Det er det, man bygger paa endnu. Det har baade den første og den anden Ædruelighedskommission bygget paa, og det har faaet sin Tilslutning paa Rigsdagen.

Men der var et uheldigt Forhold, der bevirkede, at det ikke var tilstrækkeligt at begrænse Beværtningernes Antal. Der kom en Højesteretsdom af 25. Januar 1881, der gav Ret til paa Gæstgiverborgerskab at drive almindelig Beværtning. Og det er da let forstaaeligt, at det ikke kunde nytte at ville begrænse Beværtningernes Antal. Man kom derved ind i et Uføre, ind i meget vanskelige Forhold baade med Hensyn til Forholdene i det hele i Købstæderne og med Hensyn til Administrationen. De forskel-

lige Indenrigsministre fremsatte Gang paa Gang Forslag til Lov om Beværtning og Handel med stærke Drikke, men det lykkedes dem ikke at gennemføre noget af disse Forslag. Og hvorfor? Det var, som fremhævet i Landstinget, fordi to modstridende Interesser stod overfor hinanden, det ene Hensynet til Erhvervet, det andet Hensynet til Befolkningens Ædruelighed. Og de stod saa skarpt overfor hinanden, at det ikke var muligt at komme til en Lovgivning, før der forelaa en Betænkning fra den første Ædruelighedskommission.

Denne Kommission begyndte sit Arbejde under meget uheldige Forhold, kan man næsten sige, idet der paa den ene Side var Afholdsfolkene, der betragtede det som Hovedhensynet at fremme Ædruelighed og forme Loven saaledes, at den kunde tjene til Folkets Ædruelighed og derved tjene det hele Samfund, medens der paa den anden Side stod Repræsentanter for den frie Beværternæring. Forhandlingerne førtes med den Alvor fra begge Sider, som maa til, naar modstridende Interesser skal finde hinanden, man maa i saa Fald respektere hinandens Standpunkter og ikke tillægge hinanden mindre hæderlige Motiver. Man maatte gaa ud fra, at selv om man havde modsatte Anskuelser, kæmpede man dog som ærlige Mennesker ud fra det, som man troede gavnede Folk og Land bedst. Ud fra den Forudsætning mødtes vi, og ud fra det arbejdede Kommissionen gennem 4 Aar. Det lykkedes da ogsaa at naa til en enstemmig Betænkning og et enstemmigt fremsat Forslag trods de stærke Modsætninger.

Efter disse mere almindelige Betragtninger skal jeg ligesom den højtærede Minister gaa over til først at tale om Principperne i Loven af 10. Maj 1912 og derefter tale om det her foreliggende Forslag uden dog at fordybe mig i Enkeltheder. Jeg finder det rigtigt at fremdrage nogle af Hovedprincipperne i Loven af 10. Maj 1912. Den blev vedtaget enstemmigt i begge Rigsdagens Ting, uagtet Synspunkterne stod meget skarpt overfor hinanden, da vi begyndte Behandlingen, ligesom Tilfældet havde været i Kommissionen. Jeg skal kort nævne de tre Hovedprincipper i Loven af 10. Maj 1912. Det første er det, at alle stærke Drikke førtes ind under samme Vilkaar for Handel og Omsætning; det andet, at Beværtning og Handel med stærke Drikke blev Genstand for en særlig Lovgivning. Dermed blev det fra Lovgivningsmagtens Side slaaget fast, at Bestemmelserne herom ikke hørte hjemme i den almindelige Næringslov. For at gøre